E-post: post@bioreg.no
Tlf. 99 64 20 71

ENDRET STASJONSPLASSERING – SANDNESELVA KRAFTVERK

Til:	Småkraft AS v/Bård S. Kvinge
Fra:	Bioreg Natur og Miljø AS v/Geir Langelo
Dato:	28.08.2026

Innledning

Småkraft AS arbeider med planlegging av utbygging av Sandneselva kraftverk i Lavangen kommune. Kraftverket har tidligere fått konsesjon, men i forbindelse med detaljplanleggingen vurderes det nå å flytte kraftstasjonen til motsatt side av Sandneselva. Bioreg Natur og Miljø AS er i den forbindelse bedt om å gjøre en biologisk vurdering av den nye stasjonsplasseringen og den endrede traseen for nedre del av rørgaten.
Vurderingen er ment som et supplement til eksisterende kunnskapsgrunnlag for prosjektet og er avgrenset til de arealene som berøres av den alternative løsningen. Den øvrige delen av utbyggingsplanen er ikke gjenstand for ny vurdering i dette notatet.

Tidligere utbyggingsplan

Det foreligger en konsesjonssøknad for Sandneselva kraftverk fra 2015, med tilhørende utredning av natur og biologisk mangfold utarbeidet av NNI Resources AS. I den konsesjonsgitte løsningen er inntaket lagt på kote 183, mens kraftstasjonen er plassert ved elva på om lag kote 5. Vannveien er planlagt som en om lag 2050 meter lang nedgravd rørgate. Den tidligere biologiske utredningen omfattet blant annet områdene for inntak, rørtrasé, kraftstasjon og tilkomstvei.

Nytt alternativ

Småkraft AS vurderer nå et alternativ der kraftstasjonen flyttes til motsatt side av Sandneselva. Den øvre og største delen av rørtraseen vil være uendret, mens traseen i nedre del legges om. I det nye alternativet føres rørgaten ned mot elva, krysser Sandneselva og fortsetter fram til den alternative kraftstasjonsplasseringen på motsatt side.
Planendringen innebærer dermed nye inngrep i nedre del av tiltaksområdet. For den biologiske vurderingen er det særlig tre delområder som er relevante: den nye delen av rørtraseen på land, selve kryssingen av Sandneselva og arealet ved den alternative kraftstasjonsplasseringen med tilhørende anleggs- og riggarealer.

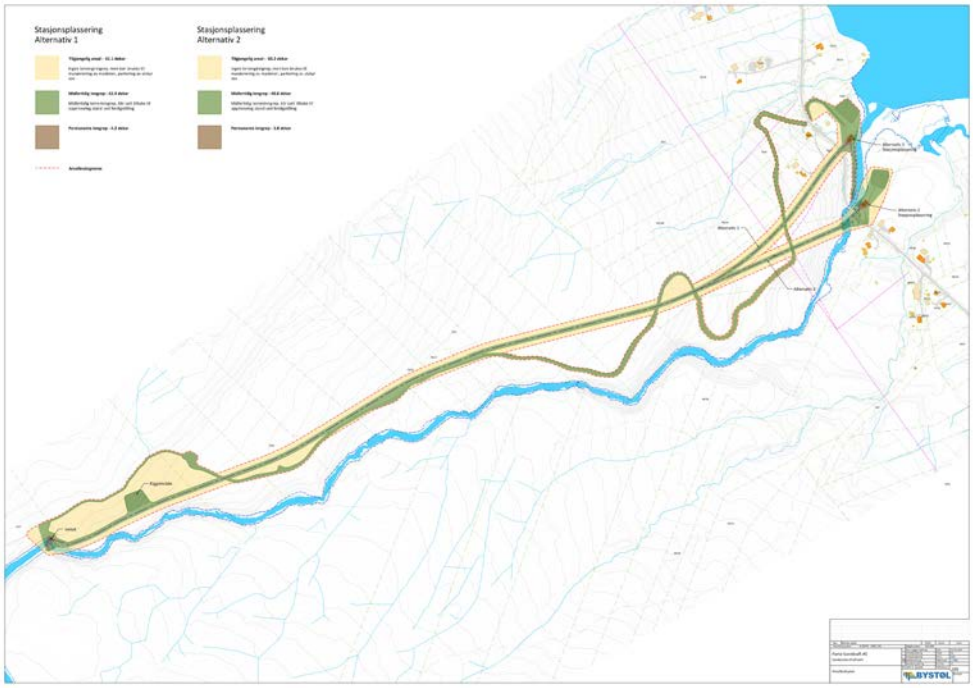

Figur 1. Arealbruksplan for Sandneselva kraftverk med alternativ 1 og alternativ 2 for stasjonsplassering. Alternativ 2 innebærer at rørgaten krysser Sandneselva i nedre del av tiltaksområdet. Kart mottatt fra Småkraft AS.

Grunnlag for vurderingen

Vurderingen bygger på tidligere utredninger for Sandneselva kraftverk, tilgjengelig informasjon om naturforholdene i området og nytt feltarbeid knyttet til den alternative løsningen. Den tidligere naturkartleggingen ble gjennomført i 2012 og 2015 og dannet grunnlag for NNI Resources AS sin rapport om natur og biologisk mangfold. Det nye feltarbeidet er rettet mot arealer som berøres av den endrede løsningen, med særlig vekt på områder som ikke tidligere er tilstrekkelig undersøkt i forbindelse med den konsesjonsgitte traseen.

Eksisterende kunnskap

Fra før er det ingen kjente naturverdier innenfor tiltaksområdet, da unntatt selve elva. Denne er vurdert i forbindelse med tidligere konsesjonssøknad, og ble derfor ikke undersøkt på nytt. Ingen rødlistearter er registrert direkte i tiltaksområdet, og ingen naturtyper er registrert der. Det er imidlertid registrert rødlistede fuglearter i nærheten, gulspurv (VU), granmeis (VU), gråspurv (NT), rødstilk (NT), fiskemåke (VU) og småspove (NT). I tillegg er det registrert en lokalitet med strandeng og strandsump ved utløpet av elva. Denne har verdien Viktig-B etter hb13. Ellers er området sterkt påvirket av tidligere og nåværende landbruksvirksomhet.

Feltarbeid

Feltarbeidet ble utført 30. juli 2026. Fra der rørtraseen avviker fra opprinnelig trase og ned til nytt stasjonsområde, passerer den først et skogsholt, før den går videre ned en fulldyrket eng og videre gjennom et gjengroende beitefelt. Så krysser den elva og vegen og går ned langs elva til stasjonsområdet. Mye av området er regnet som sterkt endret, m.a. dyrkamarka. Det gjengroende beiteområdet består i dag av ung bjørk og gråor og har mistet beitemarkspreget. Tidligere gjødsling innebærer at det ikke er særlig potensiale for å finne beitemarkssopp av interesse, selv om det flekkvis forekom innslag av naturengplanter som ryllik. Den mer intakte

naturen var mer ordinær uten spesielt kravfulle arter. Noen kalkkrevende arter ble registrert, blant annet fjelltistel. Men denne er på grunn av kalkrik grunn i regionen, relativt vanlig. Ellers var det diverse lyngarter dominert av blåbær, mye geitrams, skogsnelle, gullris, skrubbær, hengeving og andre vanlige arter. I tresjiktet dominerer bjørk, med innslag av noen grantrær i øvre del av traseen.

Naturverdier i området for ny trasé og kraftstasjon
Det ble ikke registrert noen nye naturverdier som skal registreres etter Miljødirektoratets instruks. Rørtraseen krysser elva i anadrom strekning. Denne er gitt «Middels verdi» i rapporten fra NNI som fulgte konsesjonssøknaden.

Vurdering av virkninger
Med hensyn til det terrestriske miljøet er det ikke registrert noen naturverdier av betydning, og påvirkningen må regnes som ubetydelig.

Rørgata vil måtte krysse nedre del av Sandneselva. Kunnskapen om fisk på denne strekningen er begrenset, men NNI har vurdert at anadrom fisk kan benytte de nederste hundre meterne av elva. Kryssingen vil medføre et midlertidig inngrep i elvebunn og elvebredder, og anleggsarbeidet kan føre til økt transport av finstoff og sedimenter nedstrøms. En må også påregne sprenging for å få røret ned under elvebunn. Sprengningsarbeid kan medføre tilførsel av finstoff og skarpe mineralpartikler til elva, noe som kan gi skade på gjeller og i verste fall akutt dødelighet hos fisk.

Ved gjennomføring av arbeidet bør det sikres vannføring forbi arbeidsområdet. Røret bør legges tilstrekkelig dypt under elvebunnen til at det ikke blir eksponert ved senere erosjon, og elveprofil og naturlig substrat bør tilbakeføres etter at røret er lagt. Det må særlig unngås at tiltaket fører til strukturer som kan redusere fiskens vandringsmuligheter.

Elvebreddene bør tilbakeføres etter inngrepet, og eventuell erosjonssikring bør utføres så naturtilpasset som mulig. Arbeidet bør så langt det er praktisk mulig gjennomføres på et tidspunkt som begrenser påvirkningen på fisk og andre vannlevende organismer.
Forutsatt at anleggsperioden blir kortvarig, sedimenttransporten begrenses og elveløpet tilbakeføres til tilnærmet opprinnelig tilstand, vurderes de varige virkningene av selve elvekryssingen for vannmiljøet som små.

Konklusjon
Den endrede plasseringen av kraftstasjonen og tilhørende omlegging av nedre del av rørtraseen berører i hovedsak arealer med liten naturverdi. Det ble ikke registrert nye naturtyper eller andre naturverdier som skal registreres etter Miljødirektoratets instruks, og virkningen for terrestrisk natur vurderes som ubetydelig.

Den viktigste naturfaglige problemstillingen ved den alternative løsningen er kryssingen av Sandneselva. Kryssingen skjer innenfor den antatte anadrome strekningen, som tidligere er vurdert til middels verdi. Selve inngrepet vil være midlertidig, men kan i anleggsfasen medføre påvirkning på elvebunn, kantsoner og vannmiljø, blant annet gjennom sedimenttransport.
Forutsatt at det opprettholdes vannføring forbi arbeidsområdet, at sedimenttransport begrenses, at røret legges tilstrekkelig dypt, og at elveprofil, substrat og elvebredder tilbakeføres etter anleggsarbeidet, vurderes den alternative løsningen ikke å medføre

vesentlige varige negative virkninger for naturmangfoldet. Det bør særlig sikres at tiltaket ikke skaper vandringshindre for fisk. På grunn av risiko for dødelighet som følge av partikler fra sprengstein, bør det ikke sprenges i perioder med gytefisk i elva.

Figur 2. Første del av den alternative rørtraseen vil gå fra opparbeidd veg og ned gjennom dette skogsholtet. Her er det blåbærskog med relativt ung bjørk og noen grantrær av varierende alder.

Figur 3. Øvre del av den alternative rørtraseen kommer gjennom skogsbeltet midt på bildet, og ned gjennom dyrkamark.

Figur 4. Videre krysser den vegen og går ned i et tidligere beiteområde, men som i dag mer eller mindre er igjengrodd og dominert av blåbær og andre skogsarter. Bare flekkvis forekommer naturengplanten ryllik.

Figur 5. Nedenfor den gamle gårdsvegen ned mot elva minner deler av området mest om et hogstfelt, der resten er gjengrodd med hovedsakelig bjørk.

Figur 6. Rørgata skal krysse elva like ovenforøya midt på bildet. Her oppe er det mest fastbunn med fjell, og dårlige gytemuligheter. Fast fjell og lite løsmasser betyr imidlertid også at det må påregnes sprengning for å få røret ned i grunn.

Figur 7. Omtrent i dette området er kraftstasjon planlagt etablert. Her er det blåbærskog med bjørk.